

Jak odmítnout mobilizaci? Výhrada svědomí v praxi

Mimořádnou službu lze odmítnout z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání: písemným prohlášením s ověřeným podpisem, ve dvou zákonných lhůtách po 15 dnech.

Tohle není návod, jak „se ulít“ – je to popis práva, které český zákon dává každému, a přesných pravidel, která se k němu vážou. Právě u lhůt se dá udělat chyba, která se nedá vzít zpět.

Co přesně zákon umožňuje

Branný zákon v § 6 počítá s tím, že část lidí nemůže se zbrání v ruce sloužit, aniž by zradila své svědomí nebo víru. Těm dává právo odmítnout mimořádnou službu – tedy službu, ke které stát povolává za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Odmítnutím branná povinnost zaniká.

Důležité: netýká se to profesionálních vojáků, kteří se ke službě zavázali dobrovolně. Jde o vojáky v záloze a o občany, kteří by byli odvedeni.

Postup krok za krokem

1. Napište prohlášení. Žádný úřední formulář neexistuje. Musí obsahovat jméno a příjmení, rodné číslo, adresu trvalého pobytu a doručovací adresu – a odůvodnění: že mimořádnou službu odmítáte z důvodu svědomí nebo náboženského vyznání.
2. Nechte podpis úředně ověřit. Na CzechPointu, u notáře, na obecním úřadě. Bez ověřeného podpisu je prohlášení neplatné.
3. Doručte ho krajskému vojenskému velitelství podle místa trvalého pobytu, písemně.
4. Hlídejte lhůtu. Zákon zná dvě okna, obě 15denní: buď do 15 dnů od právní moci rozhodnutí odvodní komise o vaší schopnosti sloužit, nebo do 15 dnů od vyhlášení stavu ohrožení státu či válečného stavu.

Velitelství zkoumá jen formální náležitosti – jestli prohlášení obsahuje, co má. Vaše důvody nikdo nepřezkazuje ani neschvaluje.

Co následuje – a co nezmizí

Odmítnutím zaniká branná povinnost, ne povinnost být za krize k dispozici. Krizové zákony počítají s pracovní povinností: stát vás může za válečného stavu poslat pracovat tam, kde je potřeba – do nemocnic, logistiky, civilní ochrany, na odklizení škod. Výhrada svědomí znamená „ne se zbrání“, ne „beze mě“.

Na co si dát pozor

Největší riziko je zmeškaná lhůta. Kdo prohlášení včas nepodá, zůstává vojákem v záloze se všemi povinnostmi – a nenastoupení služby nebo vyhýbání se jí jsou trestné činy, za válečného stavu s citelnými sazbami. Právní analýzy upozorňují i na slabiny současné úpravy: výslovně chrání hlavně ty, kdo už v záloze jsou, a pro nově odvedené za mobilizace je postup méně jasný. O to víc platí: kdo ví, že by sloužit nemohl, měl by lhůty znát dřív, než začnou běžet.

Poctivé je dodat i druhou stranu mince: obrana země na někom stát musí. Každá společnost, která právo na výhradu svědomí ctí – a je správné, že česká ho ctí – se zároveň spoléhá na to, že dost jejích členů řekne ano. I proto tolik záleží na tom, aby se bránila společně s ostatními, ne sama.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Jaké jsou lhůty pro odmítnutí mimořádné služby?

Dvě, obě 15denní: do 15 dnů od právní moci rozhodnutí o schopnosti vykonávat vojenskou činnou službu (po odvodu), nebo do 15 dnů od vyhlášení stavu ohrožení státu či válečného stavu.

Co musí prohlášení obsahovat?

Jméno a příjmení, rodné číslo, adresu trvalého pobytu a doručovací adresu, odůvodnění odmítnutí svědomím nebo náboženským vyznáním – a úředně ověřený podpis. Podává se písemně krajskému vojenskému velitelství.

Zkoumá někdo, jestli je moje svědomí „opravdové“?

Ne. Velitelství ověřuje jen formální náležitosti prohlášení, žádné přezkušování přesvědčení zákon nezná. To je silná stránka české úpravy – a zároveň důvod, proč právníci čekají její zpřísnění, kdyby ji zneužívaly davy.

Co se stane po odmítnutí?

Branná povinnost ze zákona zaniká. Nezaniká ale povinnost pomáhat jinak: za krize se na vás vztahuje pracovní povinnost podle krizových zákonů – třeba ve zdravotnictví, logistice nebo civilní ochraně.

Co když lhůtu zmeškám a pak odmítnu nastoupit?

Riskujete trestní stíhání. Trestní zákoník zná trestné činy nenastoupení služby v ozbrojených silách a vyhýbání se výkonu služby, za válečného stavu s vysokými sazbami. Proto je 15denní lhůta tak důležitá.

ZDROJE

- § 6 zákona č. 585/2004 Sb. (branný zákon): odmítnutí mimořádné služby
- portal.gov.cz: Odmítnutí mimořádné služby – postup a náležitosti
- epravo.cz (2025): Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje – právní analýza
- Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 372 a násl. (trestné činy proti branné povinnosti)
- Krizový zákon č. 240/2000 Sb.: pracovní povinnost